σεις σε υπάλληλο, παρά μόνο αν από τη διαταχθείσα έρευνα αποδεικνύεται με βεβαιότητα συμπεριφορά του αναμιχθέντος υπαλλήλου που παρακωλύει την εύρυθμη λειτουργία της υπηρεσίας ή που θίγει την τιμή και την υπόληψη άλλου υπαλλήλου.

ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠ' ΑΚΡΟΑΤΗΡΙΟΥ ΣΥΖΗΤΗΣΗ
στην υπόθεση 55/88 *

I — Ιστορικό της διαφοράς

1. Ο Θεόδωρος Κατσούφρος του Ιωάννη, γλωσσομαθής νομικός στο ελληνικό μεταφραστικό τμήμα του Δικαστηρίου, ισχυρίζεται ότι στις 4 Φεβρουαρίου 1987 υπέστη στο γραφείο του επίθεση εκ μέρους του Ν. Κωνσταντίνου, πρώην υπαλλήλου του Δικαστηρίου, ο οποίος κατά τον κρίσιμο χρόνο ήταν ελεύθερος συνεργάτης (free-lance) του οργάνου αυτού με την ιδιότητα του αναθεωρητή. Κατά τη διάρκεια συζητήσεως μεταξύ του Χριστιανού, νομικού αναθεωρητή, του Σπυριδάκι, γλωσσομαθούς νομικού, του Καλλιβωκά, προϊσταμένου του ελληνικού μεταφραστικού τμήματος, και του Κατσούφρου, ο τελευταίος ζήτησε να έλθει ο Κωνσταντίνου για να επιβεβαιώσει τα επαγγελματικά προσόντα του Κατσούφρου. Επειδή οι δηλώσεις του Κωνσταντίνου δεν ανταποκρίνονταν στις προσδοκίες του Κατσούφρου, άρχισε μία συζήτηση κατά την οποία ο Κωνσταντίνου, κατά την περιγραφή του Κατσούφρου, όρμησε απειλητικά εναντίον του, τον άρπαξε από το γιακά του πουκαμίσου του και τον έσπρωξε βίαια προς τον τοίχο. Ο Κατσούφρος ισχυρίζεται ότι το επεισόδιο αυτό είχε ως αποτέλεσμα τον κλονισμό της υγείας του και προσωρινή ανικανότητά του προς εργασία.

2. Αυτός ο τρόπος παρουσιάσεως των γεγονότων επιβεβαιώνεται από τον Χριστιανό. Αντίθετα, αμφισβητείται από τους Κωνσταντίνου και Καλλιβωκά. Κατά το χρόνο του επεισοδίου ο Σπυριδάκις δεν βρισκόταν πλέον στο γραφείο του Κατσούφρου.

3. Στις 24 Φεβρουαρίου 1987 ο Κατσούφρος ζήτησε από την αρμόδια για τους διορισμούς αρχή (στο εξής: ΑΔΑ) να λάβει όλα τα ενδεδειγμένα μέτρα προκειμένου να καταλογιστούν οι ευθύνες για το επεισόδιο, να αποτραπεί η επανάληψη παρόμοιου επεισοδίου, την αποκλειστική ευθύνη του οποίου έφερε ο Κωνσταντίνου, και να επιβάλει πειθαρχικές κυρώσεις στον Κωνσταντίνου.

4. Με έγγραφο της 9ης Ιουνίου 1987 ο γραμματέας του Δικαστηρίου γνωστοποίησε στον Κατσούφρο ότι, κατόπιν της μελέτης της υποθέσεως και των μαρτυρικών καταθέσεων για το επεισόδιο της 4ης Φεβρουαρίου 1987, δεν μπορούσε, ενόψει των αντικρουόμενων τρόπων παρουσιάσεως των γεγονότων, να διαπιστώσει την ύπαρξη περιστατικών που να δικαιολογούν τη λήψη μέτρων. Δόθηκαν πάντως οδηγίες να μη γίνονται πλέον αναθεωρήσεις των

* Γλώσσα διαδικασίας: η ελληνική.

μεταφράσεων του Κατσούφρου από τον Κωνσταντίνου.

5. Στις 11 Αυγούστου 1987 ο Κατσούφρος υπέβαλε ένσταση βάσει του άρθρου 90, παράγραφος 2, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (στο εξής: κανονισμός υπηρεσιακής καταστάσεως) κατά της απαντήσεως του γραμματέα της 9ης Ιουνίου 1987. Ο Κατσούφρος βάλλει κατά του γεγονότος ότι δεν ελήφθησαν πειθαρχικά μέτρα κατά του Κωνσταντίνου.

6. Με απόφαση της 23ης Νοεμβρίου 1987 η Διοικητική Επιτροπή εκδικάσεως ενστάσεων του Δικαστηρίου απέρριψε την ένσταση του Κατσούφρου, με το αιτιολογικό ότι η διοίκηση, συλλέγοντας και εξετάζοντας τις έγγραφες μαρτυρικές καταθέσεις όλων των πρωταγωνιστών του επεισοδίου της 4ης Φεβρουαρίου 1987, εκπλήρωσε το καθήκον αρωγής που υπέχει από το άρθρο 24, εδάφιο 1, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως. Ενώπιον της αδυναμίας να προσδιορίσει τις ευθύνες για το επεισόδιο, η διοίκηση δεν ενήργησε δυσανάλογα, αλλ' επέδειξε την απαιτούμενη λόγω της βαρύτητας των περιστατικών επιμέλεια, με τη λήψη ενός μέτρου οργανώσεως της υπηρεσίας που είχε ως σκοπό την αποφυγή οποιασδήποτε μελλοντικής αντιπαραθέσεως των ενδιαφερομένων. Όσον αφορά τη σκοπιμότητα της επιβολής κυρώσεων, εκτός από το ότι οι κυρώσεις αυτές δεν θα μπορούσαν να βασιστούν στο πειθαρχικό καθεστώς που προβλέπει ο κανονισμός υπηρεσιακής καταστάσεως, ο οποίος δεν ισχύει για τον Κωνσταντίνου, η διοίκηση διαθέτει ευρεία διακριτική ευχέρεια, η δε υποχρέωση αρωγής που υπέχει αποκλείεται να σημαίνει ότι παράλληλα έχει και το καθήκον να κινήσει πειθαρχική διαδικασία.

7. Κατόπιν της απορρίψεως της ενστάσεώς του ο Κατσούφρος άσκησε την παρούσα προσφυγή στις 22 Φεβρουαρίου 1988.

II — Έγγραφη διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

1. Η προσφυγή του Κατσούφρου πρωτοκολλήθηκε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 22 Φεβρουαρίου 1988.

2. Το Δικαστήριο, κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή και αφού άκουσε το γενικό εισαγγελέα, αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων.

3. Ο *Κατσούφρος*, προσφεύγων, ζητεί από το Δικαστήριο:

— να ακυρώσει την απόφαση της Διοικητικής Επιτροπής της 23ης Νοεμβρίου 1987,

— να αναπέμψει την υπόθεση στη διοίκηση, προκειμένου να εφαρμόσει ορθά το άρθρο 24 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως,

— να καταδικάσει το καθού στα δικαστικά έξοδα.

4. Το *Δικαστήριο*, καθού, ζητεί από το Δικαστήριο:

— κυρίως, να απορρίψει την προσφυγή ως απαράδεκτη ελλείψει εννόμου συμφέροντος,

— επικουρικώς, να απορρίψει την προσφυγή ως αόριστη και ως νομικά και ουσιαστικά αβάσιμη, και

— να αποφανθεί ως προς τα δικαστικά έξοδα σύμφωνα με τις εφαρμοστέες διατάξεις του κανονισμού διαδικασίας.

III — Ισχυρισμοί και επιχειρήματα των διαδίκων

Α — *Επί του παραδεκτού*

1. Το *Δικαστήριο* ισχυρίζεται ότι η προσφυγή είναι απαράδεκτη ελλείψει εννόμου συμφέροντος του προσφεύγοντος. Το γεγονός δηλαδή ότι δεν ελήφθησαν πειθαρχικά μέτρα κατά του Κωνσταντίνου δεν επηρεάζει σε τίποτα την προσωπική κατάσταση του προσφεύγοντος. Εξάλλου, η προστασία του προσφεύγοντος, ακόμη και αν υποτεθεί ότι ήταν αναγκαία, επιτεύχθηκε πλήρως με το προαναφερθέν μέτρο της μη αναθέσεως πλέον της αναθεωρήσεως των μεταφράσεών του στον Κωνσταντίνου.

2. Ο *Κατσούφρος* απαντά ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου (απόφαση της 18ης Οκτωβρίου 1976, M. N. κατά Επιτροπής, 128/75, Rec. 1976, σ. 1567), ο υπάλληλος του οποίου έχει θιγεί η αξιοπρέπεια και ζητεί από την ΑΔΑ να λάβει τα αναγκαία μέτρα για την αποκατάστασή της έχει έννομο συμφέρον να ασκήσει προσφυγή βάσει του άρθρου 24 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως. Εν προκειμένω όμως το μέτρο που έλαβε η διοίκηση είναι ανεπαρκές, διότι δεν αποκαθιστά καθόλου την τρωθείσα τιμή του προσφεύγοντος. Επομένως, δεν μπορεί να αμφισβητηθεί ότι ο τελευταίος έχει έννομο συμφέρον.

Β — *Επί της ουσίας*

Πραγματικά περιστατικά

1. Ο *Κατσούφρος* τονίζει ότι, ενόψει του γεγονότος ότι οι καταθέσεις των παρόντων κατά το επεισόδιο της 4ης Φεβρουαρίου 1987 αντιφάσκουν μεταξύ τους, και συγκεκριμένα στο σημείο αν ο Κωνσταντίνου άρπαξε τον προσφεύγοντα από το γιακά του πουκαμίσου του και τον έσπρωξε βίαια προς τον τοίχο και αν η συμπεριφορά αυτή του Κωνσταντίνου δικαιολογείται από την προηγηθείσα συμπεριφορά του προσφεύγοντος, είναι πρόδηλο ότι δύο από τους καταθέσαντες ψεύδονται. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι οι Κωνταντίνου και Καλλιβωκάς δεν είπαν την αλήθεια.

2. Το *Δικαστήριο* παρατηρεί ότι οι ισχυρισμοί του προσφεύγοντος σχετικά με την — όπως υποστηρίζει — βίαιη και υβριστική συμπεριφορά του Κωνσταντίνου είναι τουλάχιστον αμφισβητήσιμοι. Το καθού υποστηρίζει στη συνέχεια ότι, ακόμη και αν γίνει δεκτή η εκδοχή του προσφεύγοντος ως προς τα πραγματικά περιστατικά, η αντίδραση του Κωνσταντίνου εξηγείται από την προκλητική και υβριστική συμπεριφορά του προσφεύγοντος, πράγμα που αποτελεί λόγο για τη μη επιβολή κυρώσεως. Εξάλλου, η διοίκηση δεν μπορούσε να επιβάλει κυρώσεις στον Κωνσταντίνου, λόγω των διισταμένων καταθέσεων των προσώπων που είχαν παρευρεθεί στο επεισόδιο. Αντίθετα, η ΑΔΑ θα μπορούσε να επιβάλει αυστηρότατη κύρωση στον προσφεύγοντα λόγω της συμπεριφοράς του.

Νομικό πλαίσιο

1. α) Με τον πρώτο λόγο ακυρώσεως ο *Κατσούφρος* ζητεί την ακύρωση της αποφάσεως της Διοικητικής Επιτροπής εκδικάσεως ενστάσεων του Δικαστηρίου, της 23ης Νοεμβρίου 1987, λόγω ελλιπούς αιτιολογίας.

Στη σημείο αυτό ο προσφεύγων κατηγορεί την ΑΔΑ ότι δεν επέβαλε στον Κωνσταντίνου πειθαρχικές κυρώσεις, επικαλούμενη την αδυναμία να προσδιορίσει εν προκειμένω τις ευθύνες. Κατά τη νομολογία όμως του Δικαστηρίου (απόφαση της 14ης Ιουνίου 1979, V. κατά Επιτροπής, 18/78, Rec. 1979, σ. 2093), η ΑΔΑ είναι υποχρεωμένη να προσδιορίζει τις ευθύνες. Η ΑΔΑ, μη λαμβάνοντας θέση σχετικά με την αλήθεια ή μη των περιστατικών, καταλήγει εν προκειμένω σε αρνησιδικία.

Κατά την ανάπτυξη αυτού του λόγου ακυρώσεως ο προσφεύγων αιτιάται επίσης το Δικαστήριο για το γεγονός ότι προσέλαβε δύο πρώην υπαλλήλους και νυν συνταξιούχους των Κοινοτήτων, και συγκεκριμένα τους Κωνσταντίνου και Καλλιβωκά, ως ελεύθερους συνεργάτες (free-lance). Η πρακτική αυτή δεν συμβιβάζεται με το άρθρο 40 του παραρτήματος VIII του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως. Ο προσφεύγων υποστηρίζει επίσης ότι η ανάθεση αναθεωρήσεων σε εργαζόμενους free-lance αποτελεί παράβαση του κανονισμού αυτού.

β) Με το δεύτερο λόγο ακυρώσεως ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι η ΑΔΑ έκανε κακή εφαρμογή του άρθρου 24 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως και ότι παραβίασε την αρχή της αναλογικότητας, επειδή το μέτρο που έλαβε κατά του Κωνταντίνου είναι δυσανάλογο σε σχέση με τη βαρύτητα της συμπεριφοράς τού δράστη της επιθέσεως. Επιπλέον, η απόφαση να μην αναθεωρούνται πλέον τα κείμενα του προσφεύγοντος από τον Κωνσταντίνου δεν θίγει καθόλου τον τελευταίο. Το άρθρο 24 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως υποχρεώνει την ΑΔΑ να λαμβάνει τα ανάλογα μέτρα και εν προκειμένω έπρεπε να επιβάλει στον Κωνσταντίνου πειθαρχική κύρωση.

γ) Με τον τρίτο λόγο ακυρώσεως ο προσφεύγων βάλλει κατά του σημείου της προσβαλλόμενης απόφασης στο οποίο αναφέρεται ότι η επιβολή κυρώσεων εν προκειμένω δεν θα μπορούσε να βασιστεί στο πειθαρχικό καθεστώς που προβλέπει ο κανονισμός υπηρεσιακής καταστάσεως, επειδή ο κανονισμός αυτός δεν έχει εφαρμογή έναντι του Κωνσταντίνου.

Ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι κατ' εφαρμογή του άρθρου 86 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως οι πρώην υπάλληλοι των Κοινοτήτων εξακολουθούν να υπόκεινται στο σύνολο των διατάξεων του κανονισμού αυτού και επομένως και στο άρθρο 24. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι η ορθή εφαρμογή της διατάξεως αυτής επιβάλλει να ληφθούν πειθαρχικά μέτρα κατά του Κωνσταντίνου ή τουλάχιστον να του υποδειχθεί να ζητήσει εγγράφως από τον προσφεύγοντα συγγνώμη.

δ) Τέλος, ο προσφεύγων, απαντώντας στο υπόμνημα αντικρούσεως του Δικαστηρίου, ανασκευάζει τα επιχειρήματα του Δικαστηρίου περί αοριστίας της προσφυγής. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι η προσφυγή του είναι κατά πάντα ορισμένη και σαφής. Δεδομένου ότι το Δικαστήριο δεν έχει την εξουσία να αντικαταστήσει την ακυρωθείσα πράξη, η υπόθεση πρέπει να αναπεμφθεί στη διοίκηση, προκειμένου να εκδώσει νέα πράξη σύμφωνη με την ακυρωτική απόφαση, εν προκειμένω δε, να εφαρμόσει ορθά το άρθρο 24 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως. Εξάλλου, ο προσφεύγων δεν ήταν υποχρεωμένος να υποδείξει τα μέτρα που έπρεπε να ληφθούν κατά του Κωνσταντίνου, αφού η σχετική απόφαση ανήκει στην αρμοδιότητα της ΑΔΑ. Επιπλέον, ο προσφεύγων τονίζει ότι η προσφυγή του είναι βάσιμη τόσο κατά νόμο όσο και κατ' ουσία και δεν διαπνέεται καθόλου από αίσθημα εκδικήσεως.

2. α) Το *Δικαστήριο* εμμένει καταρχάς στο γεγονός ότι η προσφυγή είναι αόριστη και επικαλείται σχετικά το ότι ο προσφεύγων ζήτησε την αναπομπή της υποθέσεως στη διοίκηση, προκειμένου να εφαρμοστεί ορθά το άρθρο 24, και το ότι δεν διευκρίνισε τα μέτρα που θα έπρεπε να ληφθούν κατά του Κωνσταντίνου.

β) Κατά το Δικαστήριο, η μόνη κύρωση που θα μπορούσε να επιβληθεί κατά το άρθρο 86 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως σε πρώην υπάλληλο των Κοινοτήτων είναι η έκπτωση από το δικαίωμα συντάξεως. Η κύρωση αυτή μπορεί να επιβληθεί για κάθε παράβαση των υποχρεώσεων που ορίζονται στα άρθρα 16 και 17 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως. Ο προσφεύγων όμως δεν ισχυρίστηκε εν προκειμένω ότι συντρέχει τέτοια παράβαση και η κύρωση αυτή θα ήταν οπωσδήποτε προφανώς δυσανάλογη με την παράβαση που καταλογίζεται στον Κωνσταντίνου. Εξάλλου, η διοίκηση διαθέτει ευρεία διακριτική εξουσία για να ασκεί ή όχι πειθαρχική δίωξη και ασκεί την εξουσία της αυτή προς το συμφέρον της δημόσιας υπηρεσίας και όχι προς το συμφέρον ορισμένου υπαλλήλου, όπως άλλωστε συνάγεται από τη νομολογία

του Δικαστηρίου (απόφαση της 12ης Ιουλίου 1979, List κατά Επιτροπής, 124/78, Rec. 1979, σ. 2499).

γ) Όσον αφορά τον πρώτο λόγο ακυρώσεως, το Δικαστήριο ισχυρίζεται ειδικότερα ότι οι λόγοι στους οποίους στηρίχθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση διατυπώνονται σαφώς και με τρόπο που δεν επιδέχεται αμφιβολίες, όπως απαιτείται από τη νομολογία (απόφαση της 5ης Δεκεμβρίου 1963, Leroy κατά Ανωτάτης Αρχής ΕΚΑΧ, 35/62 και 16/63, Rec. 1963, σ. 401). Επιπλέον, δεν είναι ορθό να γίνεται εν προκειμένω λόγος για αρνησιδικία, δεδομένου ότι οι εκτιμήσεις στις οποίες προέβη η διοίκηση κατόπιν της έρευνας και της εξετάσεως των περιστατικών ήταν εμπεριστατωμένες.

δ) Κατόπιν όλων των ανωτέρω συλλογισμών το Δικαστήριο καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η προσφυγή είναι παντελώς αβάσιμη. Επιπλέον, από τα περιστατικά της υποθέσεως αποδεικνύεται ότι η άσκηση της προσφυγής είναι καταχρηστική και εμπαθής.

F. A. Schockweiler
εισηγητής δικαστής